

Запорожець Руслана Андріївна,
аспірант кафедри кримінології
та кримінально-виконавчого права
Національної академії внутрішніх
справ

ІПОТЕЧНА КРИЗА В США ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

В структурі економіки України поступово відбуваються позитивні зміни, спрямовані на визначення місця нашої держави у світовому економічному просторі. Банківська система є невід'ємною складовою ринкової економіки. Банки, проводячи розрахунки та кредитуючи господарство, суттєво підвищують загальну ефективність виробництва.

Упродовж останніх двох років увага економістів-аналітиків усього світу спрямована на дослідження проблем іпотечної кризи в США та її наслідків, зокрема найважливіші прояви цієї кризи проаналізовані Ф. Уільямом Енгдалем, М. Кейсі, Ж. Сапіром.

Фінансова криза, що спочатку охопила провідні світові держави, активно переросла у світову економічну кризу, наслідки й тривалість перебігу якої важко прогнозовані [1, с. 31].

Існує думка, що іпотечна криза виникла через лавиноподібне нарощування дефолтів по іпотечних кредитах і ланцюгову реакцію на ринку MBS (mortgage-backed securities – забезпечених заставою цінних паперів), що похитнуло стабільність фінансового сектора, котрий вже встиг стати глобальним [2, с. 21].

Отже, серед головних причин світової фінансової катастрофи зараз прийнято називати коливання на іпотечному ринку США в 2000–2006 рр. На думку багатьох економістів, різке зростання цін на житло й наступне їхнє раптове падіння були викликані неправильною політикою Федеральної резервної системи (ФРС), що надмірно розширила кредитування в секторі нерухомості і дала початок подальшим фінансовим потрясінням. Іпотечна криза була викликана очікуванням високого майбутнього попиту на нерухомість, а крах відбувся, коли виявилось, що цього високого попиту не буде або він наступить пізніше, ніж це передбачалося. Житловий сектор активно

субсидіювався приблизно у період, який збігається з бумом на ринку нерухомості, і падіння цін на житло почалося з наближенням кінця цього субсидування [3].

Французький професор економіки Ж. Сапір вважає, що саме «механізм змінної [плаваючої – авт.] іпотечної ставки став одним із основних «провокаторів» кризи» [4, с. 8]. У період із грудня 2007 р. по 1 липня 2008 р. понад 690 млрд дол. США у іпотечних кредитах стикнулися із підвищеною відсотковою ставкою відповідно до умов договорів про плаваючу відсоткову ставку, підписаних за два роки до того. Це означало, що ринкові відсоткові ставки на ці кредити «підірвали» щомісячні платежі. Сотні тисяч домовласників були змушені вдатися до крайнього для будь-якого домовласника заходу: припинити щомісячні іпотечні виплати [5]. На кінець січня 2008 р. 24% субстандартних іпотечних позик були прострочені або достроково припинені [4, с. 15].

Серйозні втрати понесли не тільки акціонери банків, але й обережні вкладники фондів. Кілька пенсійних фондів і фондів короткострокових кредитів, які вважаються стабільними об'єктами інвестицій, раптово суттєво знизились у вартості через те, що менеджери спробували одержати прибуток за рахунок інвестицій в ABS і зазнали провалу, бо за цими облігаціями часто приховувалася ризикована іпотека США [6, с. 31]. Найбільший інвестиційний банк Америки Lehman Brothers у серпні 2007 р. закрив свій підрозділ з кредитування надто ризикових іпотечних позик і звільнив 1,2 тис. співробітників, а у січні 2008 р. оголосив про повне закриття іпотечного бізнесу та скорочення 1,3 тис. робочих місць. Американський іпотечний банк Washington Mutual Inc., потерпілий від кредитної кризи, виставив себе на продаж. А найбільший власник чекових рахунків Lloyds TSB ухвалив рішення щодо купівлі найбільшого іпотечного кредитора країни HBOS за 21,8 млрд дол. [7, с. 46–53].

У закритому дослідженні експерти американської інвестиційної компанії Bridgewater Associates виклали своє бачення наслідків кризи на ринку іпотеки США. Цього разу втрати світових банків у результаті кризи оцінені в 1,6 трлн дол. США. У підготовленому звіті зокрема повідомляється, що беру чи до уваги поточне положення на світовому ринку, постійне зниження макроекономічних показників ринку нерухомості, сфери кредитування, інфляції, ділової й споживчої активності,

банки неминуче зіштовхнуться з «лавиною прострочених зобов'язань» по кредитах. А фінансові втрати будуть такими великими, що залучити необхідні для подолання кризи кошти банки просто не зможуть.

Тисячі людей вимагають відшкодування збитку, тому що вартість їхніх акцій, облігацій або інших цінних паперів впала внаслідок фінансової кризи. Позови направляються проти фінансових інститутів ІКВ, Nuporeal Estate та UBS, які приховували або викривляли інформацію про ризик внесків; проти банків й інвестиційних посередників, котрі рекомендували як надійні капіталовкладення пенсійні фонди та фонди короткострокового кредиту, що займаються іпотекою; проти оферентів сертифікатів, які відмовили в поверненні грошей після того, як папери почали швидко втрачати вартість. Майже щодня вкладники намагаються притягти когось до відповідальності. І хоча в окремих випадках до ухвалення рішення можуть пройти роки, подібна активність в змозі окупитися [6, с. 28–31].

Для українських банків механізм сек'юритизації в найближчому майбутньому може стати одним із найбільш ефективних в управлінні ризиками кредитного портфеля, а також отримання додаткових прибутків [20, с. 23–29]. Однак, з огляду на недостатню вивченість і недосконалість цього механізму, а також той факт, що саме він спричинив іпотечну кризу, а пізніше й фінансову, світового масштабу, автори цієї статті вважають такі заходи не доречними. Навіть навпаки, цей механізм потрібно корегувати або зовсім від нього відмовитись, але не переймати.

Список використаних джерел

1. Чекмарев К.С. Особенности проявления финансового кризиса для рынков производных инструментов // Деньги и кредит. – 2009. – № 2. – С. 31–36.
2. Барановський О.І. Економіка «мільних бульбашок» // Економіка і прогнозування. – 2009. – № 1. – С. 7–23.
3. Маллиган Кейси. Основополагающие причины бума и краха на рынке жилья [Електронний ресурс] / Полит.Ру. 28.01.2009 – Доступний з: http://dialogs.org.ua/issue_full.php?m_id=14593.

4. Жак Сапір. Глобальні фінанси у кризі: попередня оцінка кризи й того, як ми в неї потрапили // Економіка і прогнозування. – 2008. – № 4. – С. 7–26.
5. Ф. Уильям Энгдаль. Финансовое цунами [Електронний ресурс] // Война и мир. – Доступний з: <http://www.warandpeace.ru/ru/exclusive/view/17421>.
6. Дмитрий Ярош. Вернитеденьги // Инвестгазета. – 2008. – № 35. – С. 28–31.
7. ЕленаМошенец. Крах // Инвестгазета. – 2008. – № 37. – С. 46–53.